

Sygn. akt I CSK 487/14

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

w sprawie z wniosku W. D.
przy uczestnictwie M. D.
o podział majątku wspólnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 kwietnia 2015 r.,
skargi kasacyjnej uczestniczki
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 11 grudnia 2013 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę
Sądowi Okręgowemu w W.
do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym przez uczestniczkę M. D. postanowieniem z dnia 11 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w W. zmienił zaskarżone przez wnioskodawcę – W. D. postanowienie Sądu Rejonowego w W. w ten sposób, że obniżył zasądzoną kwotę spłaty do kwoty 86 220 złotych oraz oddalił apelację w pozostałej części. W sprawie tej ustalono co następuje:

Sąd Okręgowy co do zasady podzielił ustalenia faktyczne Sądu I instancji i przyjął je za własne. Nie zgodził się jednak z ustaleniem tego Sądu, że matka wnioskodawcy – B. B. dokonała darowizny 80 000 zł na rzecz obojga małżonków. W tym zakresie ustalenia te, zdaniem Sądu II instancji, zostały dokonane z naruszeniem art. 33 pkt 2 k.r.o. w zw. z art. 6 k.c.

Zgodnie z art. 43 § 1 k.r.o. oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Co do zasady, spłata należna uczestniczce z tytułu wyrównania wartości udziałów wyniosłaby zatem na podstawie art. 212 § 2 k.c. w zw. z art. 1035 k.c. w zw. z art. 46 k.r.o. kwotę 406 220 zł ($1/2 \times 812\,440$ zł). Jednakże, kwotę tę należało pomniejszyć o kwotę odpowiadającą nakładom z majątku osobistego wnioskodawcy na majątek wspólny obojga małżonków. Sąd II instancji zauważył, że zgodnie z art. 45 § 1 zd. 2 k.r.o. każdy z małżonków może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny. Zgodnie zaś z art. 567 § 1 k.p.c. w postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami, sąd rozstrzyga także m.in. o tym, jakie wydatki, nakłady i inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku osobistego lub odwrotnie, podlegają zwrotowi.

W toku postępowania przez Sądem I instancji kwestią sporną było to, czy środki pieniężne, stanowiące 4/5 ceny nabycia wchodzącej w skład majątku wspólnego nieruchomości, położonej przy ul. W. 78 w W., a pochodzące z darowizny, dokonanej przez matkę wnioskodawcy (kwota 80.000 zł) weszły do majątku osobistego wnioskodawcy, czy też do majątku wspólnego małżonków.

Zdaniem Sądu II instancji brak jakiegokolwiek dowodu na to, iż matka wnioskodawcy darowała środki pieniężne w kwocie 80.000 zł do majątku

wspólnego. Nie potwierdzają tego, ani zeznania wnioskodawcy, ani uczestniczki. Tym samym, ustalenie Sądu Rejonowego, że matka wnioskodawcy, przekazując kwotę 80.000 zł postanowiła, iż kwota ta wejdzie do majątku wspólnego jest dowolne i niczym nieoparte. Zostało zatem dokonane z naruszeniem art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. W konsekwencji, mając na uwadze ówczesną cenę nabycia nieruchomości, wchodzącej w skład majątku wspólnego oraz udział w tej cenie środków pochodzących z darowizny, dokonanej na rzecz wnioskodawcy, zasadnym było uznanie, iż wnioskodawca poniósł nakład z majątku osobistego na majątek wspólny w wysokości 4/5 ceny jego nabycia (80.000 zł ze 100.000 zł). Oznacza to, przy przyjęciu niespornej aktualnej wartości nieruchomości na kwotę przeszło 800.000 zł, że nakład wnioskodawcy z majątku osobistego na majątek wspólny wynosi 640.000 zł (80% x 100.000 zł), a pozostała kwota pochodziła z majątku wspólnego obojga małżonków. Konkludując wnioskodawca wobec przyznania na jego rzecz wszystkich składników majątkowych, powinien w oparciu o art. 212 § 2 k.c. w zw. z art. 1035 k.c. w zw. z art. 46 k.r.o. dokonać na rzecz uczestniczki spłaty w kwocie 86.220 zł (1/2 z 812.440 zł – 640.000 zł), a nie, jak orzekł Sąd Rejonowy w kwocie 406 220 zł.

W skardze kasacyjnej uczestniczka zarzuciła naruszenie przepisów postępowania mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj. 1) art. 382 oraz art. 228 § 2 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., przez wydanie orzeczenia z pominięciem materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji, w postaci dokumentów znajdujących się w aktach sprawy o rozwód prowadzonej w Sądzie Okręgowym W. pod sygn. akt ... 1142/04 między M. D., a W. D. oraz sprawy prowadzonej między tymi stronami w Sądzie Rejonowym w W. pod sygn. akt ... 778/10 o alimenty, które to dowody zostały formalnie dopuszczone (k. 28) i z którymi Sąd I instancji zapoznał się wykonując czynności urzędowe (k. 31), a których pominięcie przez Sąd II instancji spowodowało, że Sąd Okręgowy ustalił wysokość spłaty na rzecz uczestniczki nie biorąc pod uwagę faktu dokonania przez nią nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny, co z kolei spowodowało wadliwe określenie wysokości kwoty spłaty i tym samym miało istotny wpływ na wynik sprawy; 2) art. 316 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., przez wydanie orzeczenia, które nie miało podstawy w postaci stanu rzeczy

istniejącego w chwili zamknięcia posiedzenia, w związku z pominięciem przez Sąd Okręgowy okoliczności faktycznej w postaci dokonania przez M. D. nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny, co spowodowało wadliwe określenie wysokości kwoty spłaty i tym samym miało istotny wpływ na wynik sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zarzuty zawarte w skardze kasacyjnej są zasadne. Z materiału dowodowego zebranego w sprawie wynika, że Sąd I instancji zapoznał się z dokumentami, znajdującymi się w aktach sprawy o rozwód prowadzonej w Sądzie Okręgowym pod sygn. akt ... 1142/04 między M. D., a W. D. oraz w aktach sprawy prowadzonej między tymi stronami w Sądzie Rejonowym pod sygn. akt ... 778/10 o alimenty oraz formalnie dopuścił te dowody. Potwierdza to protokół z rozprawy (k. 28 i k. 30-31). W aktach wskazanych spraw znajdują się pisemne umowy darowizny z których wynika, że darowizny były dokonywane także na rzecz skarżącej. Sąd Okręgowy wydając zaskarżone postanowienie w ogóle nie odniósł się do tych dowodów. Mając na uwadze, że zgodnie z art. 382 k.p.c., który na mocy art. 13 § 2 k.p.c. znajduje także zastosowanie w rozpoznawanej sprawie, sąd apelacyjny orzeka również na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu pierwszej instancji, pominięcie przy wydawaniu orzeczenia tych dokumentów niewątpliwie narusza wspomniany przepis. Ponadto takie pominięcie umów darowizny dokonanych na rzecz M. D. doprowadziło do naruszenia art. 316 k.p.c., gdyż sąd II instancji orzekał biorąc pod uwagę nie stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, ale stan rzeczy zubożony o ustalenia dokonane już przez sąd I instancji.

Pominięcie zebranych w sprawie materiałów dowodowych w postaci pisemnych umów darowizny miało istotny wpływ na wynik rozstrzygnięcia. Z umów darowizny wynika, że były one dokonywane na rzecz skarżącej z przeznaczeniem także na zakup mieszkania. Sąd II instancji ustalił zaś, że skarżąca żadnych darowizn na ten cel nie otrzymała i nie poniosła nakładów na zakup mieszkania, które w wyniku zniesienia współwłasności przypadło wnioskodawcy, co w konsekwencji spowodowało obniżenie przyznanej jej przez Sąd Rejonowy spłaty.

Mając na względzie powyższe Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.